

Eidsiva Vannkraft AS. Tillatelse til å erverve fallrettigheter mellom Lille Hyllsjø og Engeren til bruk i Hylla kraftverk i Trysilvassdraget i Engerdal kommune

1. Innledning og bakgrunn

Eidsiva Vannkraft AS har søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 2 til å erverve fallrettigheter mellom Lille Hyllsjø og Engeren i Trysilvassdraget. Fallrettighetene utnyttes i Hylla kraftverk.

Eidsiva Vannkraft AS har tillatelse til regulering av Hundsjøen og Hyllsjøen, overføring av Røa og Hundsbekken til Hyllsjøen og erverv av bruksrett til vannfallet mellom Lille Hyllsjø og Engeren i Trysilvassdraget. Konsesjonen ble opprinnelig gitt til A/S Engerdal Elektrisitetsverk ved kgl. res. 30. april 1965 for en periode på 50 år. Hylla kraftverk ble senere overdratt til Hedmark Energi AS og deretter til Eidsiva Vannkraft AS, som i dag innehar konsesjonen. Ved Olje- og energidepartementets vedtak av 6. juni 2014, ble bruksrettskonsesjonens vilkår om tidsbegrensning endret til konsesjon på ubegrenset tid, men begrenset til den tid det foreligger leieavtale for fallrettighetene.

Eidsiva Vannkraft AS er 100 % eid av Eidsiva Energi AS, som eies av Oppland og Hedmark fylkeskommuner og 26 kommuner i de to fylkene.

2. Søknaden

Søknaden er datert 14.1.2015. I søknaden heter det:

«Innledning

Denne henvendelsen gjelder Hylla kraftverk i Engerdal kommune i Hedmark. Eidsiva Vannkraft AS innehar tillatelse til regulering av Hundsjøen og Hyllsjøen, overføring av Røa og Hundsbekken til Hyllsjøen, og erverv av bruksrett til vassfallet mellom Lille Hyllsjø og Engeren i Trysilvassdraget. Bruksrettskonsesjonen og reguleringskonsesjonen ble gitt ved kongelig resolusjon 30. april 1965 for en periode av 50 år. Eidsiva Vannkraft søkte 15.05.14 OED om omgjøring av konsesjonen fra tidsbegrenset til tidsubegrenset på ellers gjeldende vilkår i medhold av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven. Søknaden ble innvilget 06.06.14, dog begrenset til den tid det foreligger leieavtale for fallrettighetene.

Deler av aktuelle rettigheter til fall er ervervet, men for en betydelig del av fallrettighetene er det tidsbegrensede avtaler som utløper i 2017 og 2038. Da det etter industrikonsesjonsloven § 4 kun kan inngås leie av vannfall for inntil 30 år av gangen, er det ønskelig med erverv av fallrettigheter for å etablere langsiktighet i forhold til drift og investeringer. Vi har vært i dialog med falleierene over en lengre periode, og har nå blitt enige om en avtale for erverv av fallrettighetene. Eidsiva Vannkraft søker med dette etter industrikonsesjonsloven om tillatelse til å erverve de fallrettighetene som i dag er omfattet av tidsbegrensede avtaler.

Om Eidsiva Vannkraft

(...) er 100 % eid av Eidsiva Energi som har hovedkontor på Hamar i Hedmark fylke. Eidsiva Energi er eid av Oppland og Hedmark fylkeskommuner samt 26 kommuner i de to fylkene.

Presentasjon av kraftverket

Hylla kraftverk befinner seg ca. en mil sør for sentrum i Engerdal kommune. Dette er et småkraftverk med årlig produksjon på 12,6 GWh, fall på 325 meter, og en peltonturbin med 2,9 MW installert effekt.

(...)

Avtaleforhold

Eidsiva Vannkraft disponerer ved Hylla kraftverk fallrettighetene iht. avtaler med de fleste av grunneierne. Avtalene om fall og rettigheter er dels evigvarende og dels tidsbegrensede. De tidsbegrensede avtalene ble inngått i 1939 med Hyllerås Sameieskog og i 1957 med Engerdal kommuneskoger for henholdsvis 99 år og 60 år. Førstnevnte avtale løper dermed til 2038, og sistnevnte avtale løper til 2017. For tre eiendommer er det ikke funnet dokumenter som tilsier at eiendommene har inngått noen avtale om overdragelse av fallrettighetene i dette vassdraget. Falleierene med deres respektive fallhøyder og fordelte naturhestekrefter er listet opp i vedlegg 4.

Ny avtale om erverv av fall

Erverv av fallrettigheter er nå avklart med alle de ovennevnte partene og avtalen er signert. Som kompensasjon for erverv av fallrett vil falleierne motta en engangssum samt en årlig betaling så lenge kraftverket er i drift. I henhold til industrikonsesjonsloven søker Eidsiva Vannkraft med dette om tillatelse til erverv av de fallrettighetene som i dag er omfattet av tidsbegrensede avtaler. Konsesjonstillatelser samt dokumentasjon på fallervervsavtale underskrevet av begge parter er vedlagt.»

Olje- og energidepartementet oversendte søknaden til NVE for behandling og innstilling.

3. Departementets bemerkninger

3.1 Bakgrunn

Eidsiva Vannkraft AS har tillatelse til regulering av Hundsjøen og Hyllsjøen, overføring av Røa og Hundsbekken til Hyllsjøen og erverv av bruksrett til vannfallet mellom Lille Hyllsjø og Engeren i Trysilvassdraget. Eidsiva Vannkraft AS eier deler av de aktuelle fallrettighetene mellom Lille Hyllsjø og Engeren, men opplyser at det for en betydelig del av fallrettighetene er tidsbegrensede leieavtaler som utløper i 2017 og 2038.

Bruksrettskonsesjonens vilkår om tidsbegrensning er endret til konsesjon på ubegrenset tid, men begrenset til den tid det foreligger leieavtale for fallrettighetene. For å etablere langsiktighet for drift og investeringer, har Eidsiva Vannkraft AS søkt om konsesjon til å erverve eiendomsrett til fallrettighetene, som utnyttes i Hylla kraftverk.

3.2 NVEs innstilling

Søknaden med vedlegg ble sendt på høring til Engerdal kommune, Fylkesmannen i Hedmark og Hedmark fylkeskommune. Det er ikke kommet noen uttalelser til søknaden. NVE avga innstilling til departementet 9.3.2016. NVE anbefaler at Eidsiva Vannkraft AS får konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 2 til å erverve eiendomsrett til de omsøkte fallrettighetene.

3.3 Forkjøpsrett ved konsesjonspliktige erverv ved fall

Etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 har staten forkjøpsrett ved konsesjonspliktige erverv av fall. Ved brev av 1.7.2015 til Eidsiva Vannkraft AS har Olje- og energidepartementet orientert selskapet at staten ikke gjør statlig forkjøpsrett gjeldende.

Etter industrikonsesjonsloven § 9 nr. 1 har fylkeskommunen forkjøpsrett når staten ikke benytter sin rett etter § 6 nr. 1. I departementets brev av 1.7.2015 til Hedmark fylkeskommune ble fylkeskommunen underrettet om at statens forkjøpsrett ikke blir benyttet. Hedmark fylkeskommune har ikke fattet beslutning om å gjøre forkjøpsretten gjeldende innen fristens utløp 1.10.2015, jf. industrikonsesjonsloven § 9 nr. 2 annet ledd.

3.4 Departementets vurdering og konklusjon

Søker opplyser at ervervet av eiendomsrett til fallrettighetene er avklart med falleierne. Avtalen mellom falleierne og Eidsiva Vannkraft AS følger vedlagt søknaden. I henhold til avtalen erverver Eidsiva Vannkraft fallrettighetene fra det tidspunkt konsesjon gis.

Saken gjelder kun erverv av rettigheter til allerede utbygde anlegg, og vil ikke medføre nye naturinngrep. Eidsiva Vannkraft har lagt frem dokumentasjon som viser

at selskapet tilfredsstiller industrikonsesjonslovens krav til offentlig eierskap, jf. § 2 første ledd. Det er ikke fremmet noen innsigelser mot at Eidsiva Vannkraft AS får konsesjon som omsøkt.

Olje- og energidepartementet tilrår at Eidsiva Vannkraft AS får konsesjon som omsøkt etter industrikonsesjonsloven § 2 til å erverve eiendomsrett til fallrettigheter mellom Lille Hyllsjø og Engeren i Trysilvassdraget til bruk i Hylla kraftverk.

Departementet slutter seg til NVEs forslag til vilkår.

Olje- og energidepartementet

Tilråd:

Eidsiva Vannkraft AS gis konsesjon til å erverve eiendomsrett til fallrettigheter mellom Lille Hyllsjø og Engeren i Trysilvassdraget i Engerdal kommune i samsvar med vedlagte forslag.

Statsministerens kontor

Bifalt ved

kongelig resolusjon

av 10. juni 2016

Oluf Tjøstøl

1920

Vedlegg 1

Vilkår for tillatelse til Eidsiva Vannkraft AS til å erverve eiendomsrett til fallrettigheter mellom Lille Hylsjø og Engeren i Engerdal kommune, Hedmark

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,- pr. nat. hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,- pr. nat.hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket samt avgivelse av kraft, jf. post 11 (Konsesjonskraft), skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra

konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer,

landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges

for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det

offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)
Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 4 (Byggefrister m.v.), 11 (Konsesjonskraft) og 12 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konsesjon eller vedtak i medhold av loven, kan Olje- og energidepartementet treffe vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses for konsesjonshavers regning, jf. industrikonsesjonsloven § 2.